

בארנו פסוקים אלו - רעך ורע
 אביך אל תעזב, וכתוב (משלי כה)
 הקר רגלך מבית רעך?
 אלא, הרי בארונה החברים, פסוק
 זה (בעולות ושלמים, וזה בחטאות ואשמות,
 וכתוב וכו') נכתב בעולות. עכשו, רעך
 ורע אביך אל תעזב, לעבד אותו
 ולהדבק בו ולעשות מצוותיו. אל
 תעזב, ודאי. וזה שנאמר הקר רגלך
 מבית רעך. כלומר, הוקר יצרך
 שלא ירתח פנגדך ולא ישלט בך,
 ולא תעשה הרהור אחר. מבית
 רעך, מי זה בית רעך? זו הנשמה
 הקדושה שהכניס בך רעך ונתן
 אותה בתוכך.

ועל זה עבודת הקדוש ברוך הוא
 - לאהב אותו בכל, כמו שכתוב
 (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך. זה
 אלי ואננהו - שכל ישראל ראו על
 הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא,
 ואפלו אותם העברים שבמעיי ארם
 היו רואים ומשבחים את הקדוש
 ברוך הוא, וכלם היו אומרים זה
 אלי ואננהו אלהי אבי וארממנהו,
 כמו שנאמר אלהי אברהם.

אמר רבי יוסי, אם כן, למה
 וארממנהו, שהרי אלהי אברהם
 הוא למעלה? אמר לו, אפלו כן
 צריך, והכל דבר אחד, וארממנהו
 בכל, להכליל מי שיודע ליחד את
 השם הקדוש הגדול, שהרי זוהי
 עבודה עליונה של הקדוש ברוך
 הוא.

רבי יהודה היה יושב לפני רבי
 שמעון, והוא קורא, כתוב (ישעיה נב)
 קול צפיק נשאו קול יחדו ורגנו.
 קול צפיק, מי הם צפיק? אלא אלה
 הם שמצפים מתי ירחם הקדוש
 ברוך הוא לבנות את ביתו. נשאו
 קול? ישאו קול הנה צריך להיות!

למבני ביתיה. נשאו קול, ישאו קול מיבעי ליה, מאי נשאו קול. אלא,

ליה, ועבד פולחנא ברחימותא, קארי ליה
 לקודשא בריך הוא רחימא. אי הכי, במאי
 אוקימנא הני קראי, רעך ורע אביך אל
 תעזוב. וכתוב (משלי כה) הוקר רגלך מבית רעך.
 אלא הא אוקמוה חברייא, האי קרא (ס"א בעולות
 ושלמים והאי בחטאות ואשמות וכתוב וכו') בעולות
 כתיב. השתא, רעך ורע אביך אל תעזוב,
 למפלח ליה, ולא תדבקא ביה, ולמעבד
 פקודוי. אל תעזוב ודאי. והא דאתמר הוקר
 רגלך מבית רעך. כלומר הוקר יצרך, דלא
 ירתח לקבלך, ולא ישלוט בך, ולא תעבד
 הרהורא אחרא. מבית רעך, מאן בית רעך.
 דא נשמתא קדישא, דאעיל בה רעך ויהבה
 בגוף.

ועל דא פולחנא דקודשא בריך הוא, לרחמא
 ליה בכלא, כמה דכתיב, (דברים ו) ואהבת את
 יי' אלהיך. זה אלי ואננהו, דכל ישראל חמו
 על ימא, מה דלא חמא יחזקאל נביאה,
 ואפילו אינון עוברי דבמעיי אמהון, הוו
 חמאן ומשבחין לקודשא בריך הוא, וכלהו
 הוו אמרין זה אלי ואננהו אלהי אבי
 וארממנהו, כמה דאת אמר אלהי אברהם.
 אמר רבי יוסי, אי הכי אמאי וארממנהו,
 דהא אלהי אברהם לעילא הוא. אמר
 ליה, אפילו הכי אצטריך, וכלא חד מלה,
 וארממנהו בכלא, לאכללא, מאן דינדע
 ליחדא שמא קדישא רבא, דהא הוא פלחנא
 עלאה דקודשא בריך הוא.

רבי יהודה הוה יתיב קמיה דר' שמעון,
 והוה קארי, כתיב (ישעיה נב) קול צופיק
 נשאו קול יחדו ורגנו. קול צופיק, מאן
 אינון צופיק. אלא אלין אינון דמצפאן, אימתי ירחם הקדוש בריך הוא,
 למבני ביתיה. נשאו קול, ישאו קול מיבעי ליה, מאי נשאו קול. אלא,

מה זה נשאו קול? אלא כל אדם שבוכה ומרים קולו על חרבן ביתו של הקדוש ברוך הוא, זוכה למה שכתוב אחר כך - יחדו ירגנו, וזוכה לראותו מישב בחדרה.

בשוב ה' ציון? ! הנה צריך להיות בשוב ה' אל ציון! מה זה בשוב ה' ציון? אלא בשוב ה' ציון ודאי. בא ראה, בשעה שחרכה ירושלים למטה וכנסת ישראל גרשה, עלה המלך הקדוש לציון, ונאנח כנגדו, משום שכנסת ישראל גרשה, ועתה שנתגלתה כנסת ישראל, מעלה אותה אליו וכשפתחור כנסת ישראל למקומה, אז ישוב המלך הקדוש לציון למקומו להודיג אחד באחד, וזהו בשוב ה' ציון. ואז עתידים ישראל לומר זה אלי ואנוהו, וכתוב זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו, בישועתו ודאי.

ה' איש מלחמה ה' שמו. רבי אבא פתח, (במדבר כא) על פן יאמר בספר מלחמת ה' את זהב בסופה ואת הנחלים ארנון. כמה יש לנו להסתפל בדברי התורה, כמה יש לנו לעיין בכל דבריה, שאין לה דבר בתורה שלא נרמז בשם הקדוש העליון, ואין לה דבר בתורה שאין בו כמה סודות, כמה טעמים, כמה שרשים, כמה ענפים.

כאן יש להסתפל, על פן יאמר בספר מלחמת ה' - וכי ספר מלחמות ה' היכן הוא? אלא כאן התעוררו החברים, שפל מי שעורף קרב בתורה, זוכה להרבות שלום בסוף דבריו. כל הקרבות שבעולם - קטטה וחרבן, וכל הקרבות של התורה - שלום ואהבה. זהו שכתוב על פן יאמר בספר מלחמת ה' ואת זהב בסופה, כלומר, אהבה

כל בר נש דבכי, וארים קליה על חרבן ביתיה דקודשא בריך הוא, וכי למה דכתיב לבתר יחדיו ירגנו. וכי למחמי ליה בישובא בחדוותא.

בשוב יי' ציון, (אמר ליה) בשוב יי' אל ציון מיבעי ליה, מאי בשוב יי' ציון אלא בשוב יי' ציון ודאי. תא חזי, בשעתא דאתחריב ירושלים לתתא, וכנסת ישראל אתתרכת, סליק מלפא קדישא לציון, ואנגיד ליה לקבליה, בגין דכנסת ישראל אתתרכת. (השתא דאתגליא כנסת ישראל סליק ליה לנביח) וכד תתהדר כנסת ישראל לאתרה, פדין יתוב מלפא קדישא לציון לאתריה, לאזדווגא חד בחד, ודא הוא בשוב יי' ציון. וכדין זמינין ישראל למימר, זה אלי ואנוהו. וכתוב, זה יי' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו, בישועתו ודאי.

יי' איש מלחמה יי' שמו. (שמות טו) רבי אבא פתח (במדבר כא) על פן יאמר בספר מלחמות יי' את זהב בסופה ואת הנחלים ארנון. כמה אית לן לאסתפלא בפתגמי אורייתא, כמה אית לן לעיינא בכל מלהא, דלית לה מלה באורייתא, דלא אתרמיזא בשמא קדישא עלאה, ולית לה מלה באורייתא, דלית בה כמה רזין, כמה טעמין, כמה שרשין, כמה ענפין. (דף נ"ו ע"א).

הבא אית לאסתפלא, על פן יאמר בספר מלחמות יי', וכי ספר מלחמות יי', אן הוא. אלא הכי אתערו חברייה, כל מאן דאגח קרבא באורייתא, וכי לאסגאה שלמא בסוף מלוי. כל קרבין דעלמא, קטטה וחרבנא. וכל קרבין דאורייתא, שלמא ורחימותא, הדא הוא דכתיב על פן יאמר בספר מלחמות יי' את זהב בסופה, כלומר, אהבה בסופה.